

Gruzínské prezidentské volby se blíží

Gruzii čekají 28. října prezidentské volby. Vzhledem k ústavním změnám to bude naposledy, co hlavu státu vyberou občané (od příště jej budou volit zákonodárci). Nový prezident či prezidentka bude rovněž disponovat již značně osekányými pravomocemi, ponechávajícími hlavě státu spíše jen reprezentativní funkci.

Hlavním otazníkem nastávajícího prezidentského klání v Gruzii bylo, koho si za kandidáta „vybere“ šedá eminence gruzínské politiky, oligarcha a miliardář Bidzina Ivanišvili. Jeho vládnoucí strana Gruzínský sen se nakonec rozhodla vlastního kandidáta nepostavit a místo toho raději podpořit nezávislou uchazečku o prezidentský post Salome Zurabišvili. Ta byla za vlády Michaila Saakašviliho ministryní zahraničí, následně se ale s někdejší prezidentem politicky rozešla a přešla do opozice. Zurabišvili se narodila a vyrostla ve Francii a má dlouhodobé diplomatické zkušenosti.

Jejími hlavními soupeři budou Davit Bakradze, nominovaný nynější opoziční stranou Evropská Gruzie, a Grigol Vašadze, kandidující za opoziční Sjednocené národní hnutí (stranu někdejšího prezidenta Saakašviliho) v koalici s dalšími menšími politickými subjekty. Oba muži jsou rovněž bývalými ministry zahraničí. Stávající hlava státu – Giorgi Margvelašvili – se rozhodl znovu o prezidentský post neucházet.

(EN) <https://eurasianet.org/how-hiring-in-georgia-presidential-candidates>

(EN) <https://jam-news.net/?p=117661>

(EN) <http://oc-media.org/analysis-from-ivanishvilis-chosen-to-a-united-opposition-candidate-how-georgias-aspiring-presidents-stack-up/>

Gruzínský pasák ovcí obviněn z vraždy americké rodiny

Tříčlenná americká rodina, Ryan a Lora Smith a jejich čtyřletý syn Caleb, byla na začátku července zavražděna v gruzínském regionu Dušeti. Pachatelem je dle všeho devatenáctiletý gruzínský pasák ovcí, který se k činu nejprve přiznal, následně ale svou výpověď změnil. Okolnosti a motiv jsou zatím nejasné, policie hovoří o konfrontaci vyvolané slovní rozepří. Ryan Smith a malý Caleb byli zastřeleni, Lora Smith patrně zemřela na následky pádu při pokusu o útěk. Ryan Smith byl zakladatelem a vedoucím sociálního projektu reWoven, zaměřeného na rozvoj místní starobylé tradice pletení kobereců, jenž místním ženám poskytoval možnost výdělků. Rodina žila v Gruzii šest let a měla americko-gruzínské občanství. Pachateli v případě odsouzení hrozí doživotní vězení.

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/news/29545/>

(EN) <https://www.rferl.org/a/georgia-smiths-deaths-weavers-town-at-a-loss/29357805.html>

Gruzie žaluje Rusko u Evropského soudu pro lidská práva za „narušení práv na okupovaných teritoriích“

Evropský soud pro lidská práva
Zdroj: wikipedia.org

Gruzie podala k Evropskému soudu pro lidská práva dvě žaloby proti Ruské federaci. První z nich - tzv. mezistátní stížnost - podalo gruzínské ministerstvo spravedlnosti, druhou – individuální stížnost – podali rodiče Arčila Tatunašviliho, Gruzína zahynulého za podezřelých okolností v Jižní Osetii (více k případu viz [březnový](#) a [červnový](#) zpravodaj). Dle gruzínského ministerstva mezistátní žaloba míří na „praxi masového narušování práv, zadržování, útoku a zabíjení gruzínských občanů na Ruskem okupovaných teritoriích a podél okupační linie“. Tato zvůle z pohledu Gruzie zesílila po válce z roku 2008 a vyvrcholila letos v únoru právě případem Arčila Tatunašviliho. Gruzie usiluje o uznání Ruska zodpovědným z porušení řady článků Evropské úmluvy o lidských právech, včetně práva na život, zákazu mučení či práva na svobodný pohyb. Jedná se již o třetí mezistátní žalobu vznesenou Gruzii vůči Rusku - první z nich, týkající se deportací gruzínských občanů z Ruské federace, skončila pro žalující stranu úspěchem. Rusko nicméně již v roce 2015 přijalo zákon, umožňující mu „přehlasovat“ rozsudky Štrasburkského soudu v případě, že „odporují jeho ústavě“.

V individuální žalobě rodiče Arčila Tatunašviliho předkládají důkazy o tom, že jejich syn byl v jihoosetském Tschinvali podroben mučení, na jehož následky zemřel, a viní tak Rusko, stejně jako gruzínské ministerstvo, z narušení základních článků Evropské úmluvy.

(EN) <https://jam-news.net/?p=118809>

(EN) <http://oc-media.org/georgia-takes-russia-to-echr-over-rights-violations-on-occupied-territories/>

Připomínky deseti let od rusko-gruzínské války 2008

Před deseti lety, v noci 7. srpna 2008, se rozpoutal pětidenní ozbrojený konflikt mezi Gruzii a Ruskem, odehrávající se (převážně) na území separatistických republik Jižní Osetie a Abcházie. Válka si vyžádala stovky životů, desítky tisíc vysídlených osob, a v jejím důsledku Gruzie definitivně ztratila kontrolu nad posledními částmi území těchto entit.

V Gruzii se připomínky nesly v duchu uctění památky padlých a vyjádření členů mezinárodního společenství na podporu gruzínské suverenity a teritoriální celistvosti. Abcházie a Jižní Osetie, které byly v důsledku války 26. srpna 2008 uznány Ruskou federací za nezávislé, tento den slaví jako svátek.

(EN) <https://www.rferl.org/a/russia-georgia-2008-war/29415590.html>

(EN) <http://oc-media.org/georgians-and-ossetians-mark-10th-anniversary-of-august-war/>

(RU) <https://www.vesti.ru/doc.html?id=3053240>

(RU) <https://www.ekhhokavkaza.com/a/29456257.html>

Stíhaná jihoosetská aktivistka se chce hladovkou domoci mezinárodní pozornosti

Občanská aktivistka a novinářka, etnická Gruzínka žijící v Jižní Osetii, Tamara Mearakišvili držela týden protestní hladovku. Chtěla s její pomocí přitáhnout mezinárodní pozornost ke své situaci, kdy proti ní místní jihoosetské orgány vedou několik soudních řízení, a naopak v případě její žaloby proti místní prokuratuře autority nepřijímají žádné kroky. Obvinění vůči své osobě z pomluvy a falšování dokumentů považuje aktivistka za vykonstruovaná a ilegální.

Zároveň Mearakišvili obvinila gruzínského zástupce ministryně pro usmíření Lašu Darsaliju z vyhrožování a vydírání. Aktivistka je vůči gruzínské vládě dlouhodobě kritická kvůli tomu, že dle ní nečiní dost, aby jí v jejím případě pomohla. Daršalija měl Mearakišvili údajně vydírat během telefonického hovoru, aby od této kritiky upustila. Zástupce ministryně pro usmíření toto nařčení odmítá a mluví o „nedorozumění“.

(EN) <https://jam-news.net/?p=110580>

(RU) <https://www.ekhhokavkaza.com/a/29353560.html>

(EN) <http://oc-media.org/prosecuted-south-ossetian-journalist-accuses-georgian-deputy-minister-of-blackmail/>

Jihoosetský prezident přijat Bašarem al-Assadem

Syrský prezident Bašar al-Assad se v Damašku setkal s jihoosetským prezidentem Anatolijem Bibilovem. Třídenní návštěva jihoosetského lídra následovala poté, co Sýrie v květnu uznala nezávislost Jižní Osetie a Abcházie (více viz [květnový zpravodaj](#)). Prezidenti společně podepsali smlouvu o přátelství a spolupráci, byla rovněž podepsána dohoda o navázání diplomatických vztahů mezi Jižní Osetií a Sýrií.

(EN) <https://www.rferl.org/a/syrian-president-assad-meets-south-ossetia-president-bibilov-damascus/29386099.html>

(EN) <https://jam-news.net/?p=114406>

Zlatý důl u Jermuku: ekonomický růst nebo ekologie?

Spor ohledně plánovaného zlatého dolu v blízkosti arménského lázeňského města Jermuk stává ekologické aktivisty proti zahraničním investorům. Aktivisté společně se zástupci turistického odvětví v Jermuku již tři měsíce organizují blokády příjezdových cest k dolu na hoře Amulsar. Vadí jim možný negativní vliv lomu na kvalitu místní vody a další úpadek turismu v resortu. Více než 200 pracovníků americké firmy Lydian, která důl vlastní, zorganizovalo v červenci v Jerevanu protest za otevření cesty k dolu. Na konci srpna se obě skupiny střetly v blízkosti Jermuku. Spor je dilematem pro novou Arménskou vládu vedenou Nikolem Pašinjanem. Občanské iniciativy jako ta proti výstavbě dolu totiž přivedly k moci jeho vládu, ale Arménie nutně potřebuje zahraniční investice a pracovní místa, které do oblasti přivedl právě důl na Amulsaru. Výstavbu dolu schválila již předchozí vláda a značné prostředky již byly investovány do jeho rozvoje. Pašinjan při návštěvě oblasti slíbil nezávislý audit vlivu dolu na vodu a turistický ruch. Firma Lydian, registrovaná v daňovém ráji, byla úzce spjatá s minulým režimem. Současný arménský prezident, nominovaný minulým režimem, byl do roku 2013 členem jejího představenstva. Problémem současné vlády je pomalé tempo reform, které by pomohly lépe regulovat podnikání v zemi. Spor ohledně dolu měl za důsledek snížení zahraničních investic v Arménii v druhém čtvrtletí roku 2018.

(EN) <https://www.eurasianet.org/mining-dispute-threatens-armenias-post-revolutionary-political-consensus>

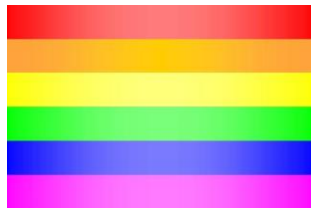
(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29333432.html>

(EN) <http://hetq.am/eng/news/92504/amulsar-mine-opponents-and-lydian-armenia-employees-clash-in-jermouk.html>

(EN) <http://oc-media.org/anti-mining-activists-put-new-armenias-people-power-to-the-test/>

(EN) <https://www.eurasianet.org/armenia-sees-sharp-decrease-in-foreign-investments>

Devět LGBT aktivistů zraněno po útoku na jihu Arménie

Skupina 30 obyvatel napadla a zbila na začátku srpna LGBT aktivisty v jihoarménské vesnici Šurmuk. Celkem devět aktivistů bylo zraněno, dva z nich těžce. Aktivisté zmínili, že se jednalo o nejhorší útok na LGBT komunitu v arménské historii. Útoky na členy LGBT komunity byly v okolí města Goris zaznamenány již dříve. LGBT aktivisté, zakladatelé Iniciativy duhová Arménie a pracovníci organizace Růžová Arménie se sešli 2.

srpna v domě jednoho z nich ve vesnici Šurmuk. Skupina místních obyvatel, mezi nimi i bývalý starosta, začala na dům házet kameny a pokřikovat urážky. Následující den útočníci vylákali aktivisty ven a surově je zbili a zkopali. Dva aktivisté museli být ošetřeni a celá skupina byla odvezena autobusem až hodinu po incidentu, kdy přijela policie. Role LGBT komunity v rámci nového režimu je otázkou. V průběhu revolučních protestů pracovali spíše v pozadí, aby se nedotkli většinové konzervativní společnosti. Kontroverzní a homofobní debata doprovázela plánovaný zákon o rovných příležitostech v roce 2013. LGBT komunita vyzývá EU a USA k tlaku na přijetí zákona o rovných příležitostech a začlenění LGBT komunity do jeho příprav. Ambasáda USA v Arménii na Twitteru útok odsoudila.

(EN) <https://www.eurasianet.org/nine-armenian-teenagers-wounded-in-anti-lgbt-attack>

(EN) <http://hetq.am/eng/news/91923/manramasner-shurnukh-gyuxum-texi-unecats-tsetskrutuqi-veraberyal.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/lgbt-activists-reportedly-attacked-in-southern-armenia/29412726.html>

(EN) <https://armenianweekly.com/2018/08/10/galas-responds-to-recent-violence-against-lgbtq-activists/>

Panika v Paniku

Neohlášené vojenské cvičení ruské armády vyvolalo pozdvižení v arménské vesnici Panik. Vojáci z ruské 102. vojenské základny v arménském Gjumri vystrašili obyvatele vesnice, která leží více než 20 kilometrů od základny, střelbou a přítomností vojenské techniky. I když se používaly slepé náboje, nikdo z obyvatel vesnice nebyl o cvičení informován. Ruské vojenské síly umístěné v základně jsou povinné informovat arménské autority o svých manévrech. Velitelé základny se omluvili provinčním autoritám a slíbili potrestání zodpovědných velitelů. Probíhá také vyšetřování, zda nebyly porušeny podmínky dohody mezi Arménií a Ruskou Federací o přítomnosti základny.

(EN/RU) <https://www.rferl.org/a/armenia-panik/29374478.html>

(EN) <https://www.dw.com/en/russian-army-drill-panics-villagers-in-panik-armenia/a-44755840>

Obvinění pro bývalého arménského prezidenta Kočarjana

Druhý arménský prezident Robert Kočarjan byl v červenci obviněn z „uzurpování státní moci“ v rámci násilného rozeznání povolebních protestů v březnu 2008. Tato událost bývá označována jako jedno z nejčernějších období novodobé arménské historie. Demonstrace byla svolána proti kontroverznímu volebnímu vítězství Serže Sarkisjana, spojence Kočarjana a až do revoluce na jaře 2018 prezidenta Arménie. Osm protestujících a dva policisté zemřeli v rámci střetů před vyhlášením výjimečného stavu. Současný premiér Nikol Pašinjan byl jeden z organizátorů protestů a součástí týmu neúspěšného protikandidáta, prvního prezidenta Arménie Levona Tera-Petrosjana. Kočarjan novou administrativu obvinil z politické vendety proti minulému režimu. Speciální vyšetřovací služba (SVS) obvinila ze stejných činů také bývalého ministra obrany Mikaela Harutjunjana a arménského generála a generálního tajemníka Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (OSKB) Yuriho Khachaturova. Kočarjan se proti obviněním odvolal a v půlce srpna byl odvolacím soudem osvobozen na základě článku 140 arménské ústavy. Ten říká, že prezident nemůže být právně odpovědný za jednání vyplývající z jeho pozice. Skupina asi 100 protestujících proti rozsudku donutila Kočarjana zrušit plánovanou tiskovou konferenci po propuštění z vazby 14. srpna.

(EN) <https://www.rferl.org/a/armenian-authorities-charge-ex-president-kocharian-over-2008-crackdown/29392740.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/armenia-s-ex-president-kocharian-taken-into-custody-over-2008-crackdown/29394682.html>

(EN) <https://www.eurasianet.org/armenias-former-president-kocharyan-charged-for-usurping-state-power>

(EN) <https://www.rferl.org/a/armenian-general-released-on-bail-charged-in-connection-with-2008-election-violence/29395852.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/armenian-court-dismisses-case-frees-detained-former-president-kocharian/29431510.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/protesters-force-cancellation-armenian-ex-president-s-press-conference-pashinian-kocharian/29433496.html>

Kaspická pětka se konečně dohodla

Představitelé států na pobřeží Kaspického moře (Ázerbájdžán, Írán, Kazachstán, Rusko a Turkmenistán), tzv. Kaspické pětky, podepsali 12. srpna v kazašském Aktau historicky první dohodu o právním statutu této vodní plochy. Kaspické moře bylo předmětem sporu mezi těmito zeměmi poslední desítky let. Důvodem jsou obrovské zásoby ropy a zemního plynu, které se na dně nachází. Kaspické státy se dohodly, že zatímco hladina „moře“ bude využívána všemi, dno bude rozděleno podle dalších navazujících smluv mezi jednotlivými státy. Dohoda z Aktau také zakazuje třetím zemím vstupovat na území Kaspického moře se svými ozbrojenými silami. Tato část dohody míří převážně proti Číně, které se v regionu v posledních letech stále více angažuje. Spor panoval i ohledně samotného označení Kaspiku -- zda je správné nazývat ho moře, nebo jestli je vhodnější označení jezero. Nejde přitom jen o terminologický spor -- jde o to, že podle mezinárodního práva se moře a jezero dělí mezi pobřežní státy jiným způsobem. Kaspická pětka tak přišla s šalamounským označením „vodní plocha“.

(EN) <https://jam-news.net/?p=117519>

(EN) <https://eurasianet.org/caspian-agreement-may-trigger-cascade-of-energy-projects>

(EN) <https://www.rferl.org/a/majlis-podcast-the-caspian-sea-agreement-what-s-next/29441869.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/russia-iran-azerbaijan-kazakhstan-turkmenistan-caspian-sea-summit/29428300.html>

Ilgar Mammadov propuštěn

Nejznámější politický vězeň ázerbájdžánského režimu, vůdce opoziční strany ReAl Ilgar Mammadov byl 13. srpna podmienečně propuštěn. Ve vězení strávil 5 let z celkem sedmiletého trestu. Mammadov byl uvězněn v roce 2013 poté, co navštívil město Ismayili na severu země, kde tehdy probíhaly protesty a střety s policií. Mammadov byl obviněn z organizování těchto protestů, ačkoli ve skutečnosti se do Ismayili vydal, aby je pomohl uklidnit.

Mammadov nebyl zproštěn viny. Zbytek trestu bude v podmínce a nebude smět vycestovat ze země. Za Mammadovovo propuštění lobovala celá řada mezinárodních organizací, postavil se za něj i Mezinárodní soud pro lidská práva ve Štrasburku a Rada Evropy hrozila kvůli jeho věznění Ázerbájdžánu vyloučením. Propuštění Mammadova přišlo jen několik dní před návštěvou německé kancléřky Angely Merkel v Baku.

(EN) <https://jam-news.net/?p=117498>

(EN) <https://eurasianet.org/azerbaijani-opposition-leader-ilgar-mammadov-freed>

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijani-opposition-leader-mammadov-released-prison/29430183.html>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/44065/>

Mamedjarov bez sponzorů a motivace

Nejslavnější ázerbájdžánský sportovec současnosti, šachista Šachrijar Mamedjarov, prochází momentálně velkou krizí motivace. „*Nerad to přiznávám, ale mám šachů plné zuby. Jsem unavený a zítra musím znovu hrát...*“, napsal koncem října na svém facebookovém profilu. Mamedjarov je v současnosti 3. nejlepším hráčem světa a 31. července se mu podařilo na turnaji ve švýcarském Bielu porazit světovou jedničku Magnuse Carlsena.

Mamedjarov si také stěžoval na to, že nemá sponzora a všechny cesty na mezinárodní turnaje si musí platit sám. Je proto nucen z ekonomických důvodů hrát příliš často, aby na účast na turnajích v zahraničí vydělal. Jeho příspěvek, původně určený pouze uzavřené skupině jeho přátel, se začal rychle šířit a vyvolal v ázerbájdžánské společnosti velký ohlas. Mnoho lidí na Facebooku vyjadřovalo rozhořčení nad tím, že stát svého nejúspěšnějšího reprezentanta není schopen podporovat. Do diskuze se zapojila i slavná investigativní novinářka Chadídža Ismajilová, která navrhla vytvoření zvláštního fondu na podporu Mamedjarova a výuky šachů. Tato hra se těší v Ázerbájdžánu obrovské popularitě a z Baku pochází celá řada špičkových šachistů, např. Vugar Gašimov, Tejmur Radžabov a samozřejmě Garry Kasparov.

(EN) <https://jam-news.net/?p=119545>

Zablokování pornostránek vyvolalo pozdvižení

Ázerbájdžánské ministerstvo dopravy a komunikací začalo blokovat stránky s pornografickým obsahem, což způsobilo nevídanou vlnu rozhořčení mezi uživateli internetu.

Zatímco blokování stránek s kritickým, protivládním obsahem je v Ázerbájdžánu běžnou věcí, k podobnému kroku se ministerstvo odhodlalo poprvé. O důvodu se stále spekuluje, pravděpodobně to je ale reakce na humornou fotomontáž znázorňující zasedání vysoce postavených politiků pod logem známého pornoserveru.

(EN) <https://jam-news.net/?p=117987>

(EN) <https://eurasianet.org/azerbaijan-starts-blocking-online-pornography>

Roste počet závislých na drogách

Tvrdé drogy začínají být v Ázerbájdžánu velkým problémem, zejména v regionu Astara na jihovýchodě země u hranic s Íránem. Právě odsud totiž proudí do Ázerbájdžánu a dále do Evropy afghánský heroin. Podle oficiálních statistik z roku 2016 bylo v Ázerbájdžánu téměř 30 tisíc registrovaných uživatelů drog, toto číslo je však podle odhadů hluboce podhodnocené. V sousedním Íránu se počet závislých na drogách za posledních šest let zdvojnásobil. Podobný nárůst je odhadován i v Ázerbájdžánu. Za nárůstem užívání drog stojí kromě relativně snadné dostupnosti zejména heroinu také sociální problémy, které se v této zemi v posledních letech ještě prohlubují. Dvojitá skoková devalvace manatu v roce 2015, kdy přišla řada Ázerbájdžánců o své životní úspory, rostoucí nezaměstnanost a nepříliš nadějná životní vyhlídka, to vše přispívá k tomu, že se stále více Ázerbájdžánců stává závislými na drogách. V zemi také nefunguje síť odvykacích

zařízení - léčebny drogově závislých jsou jen v pěti Ázerbájdžánských městech, přičemž například léčebna v Lankaranu má kapacitu pouze 18 lůžek.

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-river-of-illegal-drugs/29412584.html>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na

<http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Barbora Jelínková, Štěpán Lohr, Tereza Soušková, Ondřej Zacha, Pavla Švecová, Jaromír Němec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými nepřátelými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.